

УДК 821.161.2-94.09»20»

ДИТЯЧІ СПОГАДИ ПРО ЛЬВІВ
(Ліда Палій «Дитинство, заметене часом»,
Станіслав Лем «Високий замок»)

Олеся ВЕРБИЧ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра теорії літератури та порівняльного літературознавства,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна,
e-mail: teorija@franko.lviv.ua*

Запропоновано компаративне дослідження текстів Станіслава Лема та Ліди Палій на тематичному і поетичному рівнях. Досліджено авторські стратегії відтворення власного дитинства в жанрі мемуарів.

Ключові слова: мемуари, образ дитини, Львів.

Розповідь дорослої людини про своє дитинство стає невід'ємною частиною особистої історії. Потреба людини осмислювати, аналізувати своє життя і вчинки, порівнювати свої дії з певним каноном поведінки європейські дослідники мемуаристики пов'язують зі становленням християнського персоналізму (Жорж Гюсдоф). Усвідомлення того, що дитина – це теж неповторна особистість, індивідуальність, яка має свій погляд на світ, хоча не до кінця сформований, приходиться як у літературу, так і в психологію, поступово. Першим, хто спробував описати себе-дитину був Жан-Жак Руссо: «Я один ... Я створений інакше, ніж хтось із бачених мною; ... я не схожий ні на кого на світі». Саме такими словами починається його «Сповідь». Саме з появою нового самосприйняття дослідник європейського досвіду мемуаристики Филипп Лежен пов'язав з інтимізацією внутрішнього світу індивіда, яка відбулася в епоху Просвітництва. Це головню пов'язано з усвідомленням того, що в людині існує якесь приховане ядро, і спроба оречевити, виразити його стає важливим етапом і чинником формування особистості людини. Ф. Лежен запропонував «автобіографічний пакт». Він вбачав в автобіографії не текст, в якому «хтось говорить правду про себе, а текст, в якому хтось реальний говорить, що він її говорить» [15]. Це зобов'язання накладає особливий вплив на сприйняття. Унаслідок чого автобіографічний текст будуть читати абсолютно по-іншому, ніж художній твір. «Автобіографічний пакт» збуджує цікавість, змушує читача відчувати певний дискомфорт. Прочитання автобіографічних творів інколи нагадує підглядання у шпарину і часто викликає почуття сорому. «Платою» за відвертість авторові є співучасть і розуміння читача спогадів.

Також Ф. Лежен наголошував на тотожності автора й оповідача в автобіографічних творах. Для нього написання автобіографії – це намагання охопити особистість у всій її повноті, синтезі, русі.

У мемуаристиці XIX століття тема дитинства зазнає подальшого розвитку. У ній реалізується романтичний конфлікт між ідеалом і дійсністю. Образ дитини втрачає однозначність, набуває дедалі більш індивідуальних рис. У творах можна простежити, як відбувається процес самоідентифікації дитини. Наявність у тексті оповіді про дитинство автора стає типологічною ознакою мемуарно-автобіографічних жанрів XX століття. Це, на нашу думку, пов'язано зі змінами у суспільній свідомості. Саме у цей період зросла увага до внутрішнього світу індивіда на ранніх етапах його формування. Зокрема, широкого розголосу набувають теорії психоаналізу Зигмунда Фрейда.

«Дитячі» спогади – це не лише розповідь про себе-дитину, але й розповідь про певні події з позиції «дитячого погляду». Зокрема, у літературі другої половини XX століття набули популярності дитячі свідчення про війну – свідчення тих, хто вижив. Також публікують щоденники, тих, хто загинув (переважно з ініціативи їхніх нащадків). Отже, «проговорення» найбільш болючих моментів для людини стало своєрідною терапією. А для людства, яке «бачить», на яку жорстокість здатне, – це теж своєрідний спосіб «очищення».

У XX столітті вивчення мемуарних творів стало окремим напрямом у науці. Найбільший вклад у цій сфері маємо у працях Ф. Лежена, Ж. Гюсдорфа, Джеймса Олні. Проте єдності у питаннях належності автобіографічних творів до художньої літератури і епохи, від якої варто вести відлік автобіографічного жанру, немає (Ф. Лежена, Ж. Гюсдорфа, Анатоль Франс, Фердинанд Брюнетьер). Найавторитетнішими дослідниками теоретичних аспектів автобіографії у вітчизняному літературознавстві є роботи Олександра Галича, Андрія Цяпи. Проте в українській літературній критиці досі не розроблено чітке розмежування, а, отже, термінологічна дефініція між мемуарами, автобіографією і спогадами не визначена [13]. Намагався знайти відмінності між автобіографією і суміжними видами джерел німецький історик Фридрих фон Бецольт. Якщо мемуари, вважав він, «містять відомості про зовнішню сторону діяльності авторів, їх участь у суспільному житті, про їх знаменитих сучасників», то автобіографія «має справу насамперед з внутрішнім розвитком особистості..., вона не тільки звернена назад до прожитого життя, але одночасно і висвітлює історію внутрішнього життя» [17, 5]. Варто також зазначити, що українські дослідники мемуаристики опираються винятково на європейську традицію «писання про себе», ігноруючи досвід далекосхідних країн. Метою статті є зіставлення текстів роману Станіслава Лема «Високий Замок» та спогаду Ліди Палій «Дитинство, заметене часом» на тематичному й поетичному рівнях. Хоча питання авторських стратегій опису власного дитинства в жанрі мемуарів не є новим, проте спроба виявити, як впливає пам'ять як колективна, так і індивідуальна на способи відтворення спогадів – інший погляд на розкриття проблеми, що й визначає актуальність нашого дослідження.

Твори автобіографічного жанру, зазвичай, розглядають як ключ до розуміння творів автора або своєрідний «документ», а не як самостійний твір [16]. Характерним є не готовність читачів і літературознавців, зокрема письменників автобіографічного жанру, сприймати не лише як конкретну історичну постать, а як «продукт літератури» з елементами вимислу. Канонічними, як виняток, ставали поодинокі автобіографічні зразки (Жан-Жак Руссо «Сповідь», Франсуа-Рене де Шатобріан «Замогильні нотатки»).

Досі залишається відкритим питання можливості відтворення власного «Я» на письмі [16]. З 60-х років ХХ століття питання актуалізувало з поширенням тези про «смерть автора» (Мішель Фуко, Ролан Барт). Постструктуралісти остаточно порвали з багатьма основоположними принципами традиційного осмислення автобіографічного жанру і з самим поняттям авторського «Я» як якоїсь реальності, яка існує за межами мовних конструкцій. На їхню думку, автобіографічний нарратив необґрунтовано претендує на те, щоб відтворити справжнє життя автора. Мемуаристи підпадають під дію кількох чинників, які неможливо подолати. Це особливості текстового простору і часу, хронологія відтворення подій, єдність героя, оповідача та автора, відповідність фактів із життя письменника та вимислу його задуму, проблема авторських інтенцій, складність самоаналізу, межі пам'яті, гранична відвертість, уміння і бажання віднайти у собі дитину, скинувши пута свого досвіду дорослих років. Коли ж ідеться про згадування й опис авторського «Я» в дитинстві, також постає питання межі власних спогадів про себе і «розказаних» рідними, які, зазвичай, людина сприймає як власні. Хоча очевидно, що процес самоіндифікації досить тривалий, адже до двох років діти «не бачать» себе в дзеркалі, тобто не відокремлюють себе від навколишнього середовища. Письмо про минуле унеможливує перебування автора в межах одного часового виміру. Це балансування між реальним (тим, що було насправді) і фіктивним (художнім вимислом).

В останні десятиліття активного розвитку набувають різноаспектні компаративні студії, в яких видається продуктивним зіставлення чоловічого та жіночого способів відтворення дитинства, що дає змогу віднайти гендерні особливості самосприйняття мемуаристів (Юлія Крістева). Спогади Ліди Палій і Станіслава Лема – це намагання віднайти «себе–дитину» у єдиному місці, де це можливо, там, де власне і пройшли їх юні роки, у передвоєнному Львові 30-х років. Попри мультикультурність Львова, преваюча більшість поляків трактували Львів як останній бастион польської держави. Це відчуття сформувалося в них ще з 1340 року, коли після захоплення міста королем Казимиром III, воно залишалося вірним польській короні, «хоч навколишні землі заселяли передусім русини (давня назва українців)» [5, 12]. Тоді ж і виник девіз міста: *Leopolis semper fidelis* (Леополіс завжди вірний). Так коментував С. Лем тодішню ситуацію у місті в одному з львівських видань: «Кількасот років Львів був польським містом, оточеним українським морем. Польський Львів виїхав – він у Вроцлаві, в Ополі» [6]. Тому поляки, які змушені були покинути свої домівки перед Другою світовою, втратили «свій Львів» назавжди. Так С. Лем, який поїхав зі Львова в 1946 році, ніколи вже не хотітиме повернутися, бо у місті вже немає людей, серед яких він ріс [6]. Для письменника того Львова, в якому він колись жив, більше немає.

Українців у місті нараховувалося близько 50 тисяч [11, 136]. Хоча Львів відомий своєю багатокультурністю контактів між народами, які його населяли, зв'язків майже не було. Українці «завойовували» місто різними шляхами. Вони переважно жили на його околицях і працювали різноробочими. Місто було поділене на своєрідні «зони», які треба було відвойовувати в поляків: школи та гімназії, у вікна яких молоді поляки (переважно єндеки) часто кидали цеглу чи каміння, Лугова площа, подвір'я біля церкви Юра. З маминих оповідей, як зазначила Л. Палій, дізналася, як «польська кінна

поліція розганяла людей під час якогось свята», а мати ховала її тілом малу від нагайок [10, 23]. Вона визнала, що стосунки між українцями і поляками у той час «були дуже напружені». А найскравішим і одночасно найжахливішим із дитячих років став спогад про те, як під час польсько-українського протистояння 30-х років вона бачила з балкона кам'яниці, де мешкала її родина, як «з нагоди якоїсь демонстрації польські студенти політехніки кидали петарди в натовп» [10, 25]. Чоловікові відірвало руку, він почав іти вулицею, згодом повернувся, підняв свою руку з тротуару й поклав у кишеню. Цей епізод є показовим, бо добре демонструє специфіку сприйняття дитини з її прямолінійним і дещо максималістичним поділом світу на біле та чорне, добро та зло, своїх та чужих.

Стосунки українців і поляків дещо змінилися під час «маршу на Захід». Багато українських родин відчували небезпеку, яка насувається з приходом радянської влади, і після визволення 1939 року при першій же можливості виїжджали до Німеччини (на теперішні польські землі), а самі поляки стали жертвами нового режиму. В описі цих подій у маленькій Л. Палій вони викликають тільки співчуття, а новими «чужинцями» стають більшовики. «Вони» стають втіленням абсолютного зла. Спершу це просто щось страшне і невиразне, «розмови дорослих про голод і репресії в Україні за Збручем» [10, 35], потім «вони» приходять самі – у танках, від яких «тряслася земля», «зігнуті чорні постаті з рушницями в руках» і червоними зірками на шоломах, «сірі ряди війська», дим і дзвони в навколишніх селах [10, 41]. Родина Паліїв покинула вже радянський Львів. Хоча авторка повертатиметься сюди, але обере життя в еміграції. Тому міжвоєнне, втрачене для багатьох місто «слід шукати не пішки, а душею», у своїх спогадах [2].

Стефанія Андрусів у післямові до книги спогадів Л. Палій «Дитинство, заметене часом» вбачає у селективності пам'яті етичний показник, бо «щось ми пам'ятаємо, а чогось не хочемо пам'ятати» [1, 84]. Про етику автобіографічного жанру свого часу писав Ф. Лежен, зазначаючи, що писання про себе – це завжди втягування до своєї історії інших, близьких нам і не дуже, людей, які не завжди хочуть, щоб їхнє приватне життя ставало надбанням суспільства [16]. Спогад завжди оцінює і навіть певною мірою повчає, він претендує на роль «останнього слова» і є тільки два можливі варіанти відповіді особи, яка незадоволена, як її «згадали»: мовчання або написання свого спогаду. У цьому контексті варто сказати про необхідність процесу забування для людської пам'яті і її здатності трансформувати, особливо травматичні спогади, що становить собою необхідний елемент захисту людської психіки. Та не тільки певні спогади можуть бути травматичними. Зокрема Аляйда Ассман, говорячи про «травматичні місця», зауважує, що їхня «історія не може бути розказана». Бо розповідь цієї історії заблоковано психологічним тиском індивідуума або соціальними табу спільноти [2]. Для С. Лема і Н. Палій Львів став тим місцем, яке вони змушені були покинути, і ця травма стала своєрідною спонукою до писання, втрата «домівки» викликала необхідність відтворити її, хоча б у своїх спогадах.

Найбільш емоційно травматичними є перші роки життя, коли дитина, наче «доісторична людина», вперше пізнає світ. Спогади С. Лема і Л. Палій поєднує усвідомлення Львова, як домівки, яку вони втратили і не зможуть повернути. У Л. Палій рідне місто – це ще й переживання й усвідомлення міста як конфліктного простору,

за який треба боротися. У своїх спогадах С. Лем намагався пояснити взаємодію часу і пам'яті. Він «створює» модель свого, для нас вже ледь не фантастичного, міста.

У пам'яті відбувається співіснування усіх часів: у цьому полягає схожість людської пам'яті до дерева, у стовбурі якого зберігаються усі часи його земного життя. Саме з деревом порівняв себе С. Лем, говорячи про пам'ять: «цей хтось чайвся у мені віддавна, достоту, як внутрішні кільця дерева з часів його дитинства й молодости ховаються під численними нашаруваннями зрілого віку» [9, 6]. Історії Л. Палій і С. Лема багато в чому схожі, проте їхні спогади про дитинство у міжвоєнному Львові кардинально різняться. Вони походили з родин української (Л. Палій) і польської (С. Лем) інтелігенції. Отримали, як на той час, хорошу освіту. Навчалася Л. Палій у дівочій школі імені Тараса Шевченка, де усі предмети, окрім історії та географії, викладали українською мовою. Після закінчення школи вступила до приватної дівочої гімназії «Рідна Школа» імені Кукурудзів, де навчалися діти української інтелігенції, згодом навчання в гімназії у Бойтені та Шлеську. С. Лем закінчив 2-гу гімназію (тепер 8-ма школа, що на вул. Підвальної, 2), 1939 року, за «волею батька» вступив до медичного інституту у Львові. Німецька окупація Львова влітку 1941 року перервала його навчання. Уже свідомо продовжив вивчати медицину у Кракові й вступив в Ягеллонський університет.

Палій і Лем ніколи не перетиналися між собою ні в житті, хоча й мешкали вони недалеко одне від одного (Л. Палій на вул. Рибаської, а С. Лем – на Браєровській (тепер Б. Лепкого), ні у спогадах. Єдиною згадкою С. Лема про українців є те, що вчителем математики в гімназії був батько Катерини Зарицької, засудженої за участь у замаху на міністра освіти Перацького [9, 81]. А в спогадах Л. Палій малий С. Лем загубився серед численних ворожих до українців львівських поляків, для неї це просто «вони», без індивідуальних облич. Проте авторка зробила акцент на тому, що батьки не виховували в ній ненависті до поляків, а лише ростили її національно свідомою: «Не тільки батьки, а й саме оточення вчило мене національної свідомості. Змалечку молилася кожного вечора і просила: “Дай, Бозю, здоров'я мамусі, татусеві і волю Україні!”» [10, 8]. Увесь текст перенасичений поняттями «ми» і «вони», які, попри запевнення авторки, співвідносні в дитячій свідомості зі «свої»–«чужі». Варто зазначити, що авторка не намагалася показати формування своєї особистості, бо твір написано з погляду дорослої особи з великим досвідом і чітким усвідомленням свого призначення як письменника. Бідність української літературної традиції на інтровертивні спогади у традиційному сенсі С. Андрусів пов'язала з тим, «що українські контексти завжди диктували необхідність розвивати Я-суспільне, а не Я-індивідуальне» [1, 84].

В автобіографічній книжці «Високий Замок» С. Лем зазначив, що він «хотів довіритися пам'яті, слухняно рушити під її керівництвом і, стримуючи рефлексії, висипати з неї на стіл, наче з горщика, усе, що відбулося», що мав надію, «що вона ревно зберегла все те, що було якоюсь мірою важливе». Він сподівався, що цей «розсип, як кольорові скельця з потрошеного калейдоскопа, складеться у якийсь значущий візерунок» [9, 5]. Він сподівався, повторивши в «скороченні слів своє дитинство», змалювати «механізм пам'яті», яка, за визначенням самого автора, не є його частиною, а

«самодостатньою силою», яку він намагався «схилити до відвертості». Найяскравішим враженням дитинства для малого С. Лема була цукерня Залевських на Академічній, яка видавалася йому цілим світом. Вже в юному віці він вважав її досконалою з погляду естетики. Згадував він і Східні Торги у Стрийському парку. На цьому ярмарку були представлені Схід і Захід: «Коли кілька культур перетинаються в одному місті, вони стають більш живими» [6]. С. Лем, який писав «Високий Замок» у розпалі своєї слави автора-фантаста, продемонстрував міфологічність дитячого світу, який він пізнав і освоїв. Він намагався віднайти себе малого на вуличках міста, яке для нього померло. Можливо, саме цим можна пояснити таку особливу увагу до топографії міста. За його романом можна проводити екскурсію неіснуючим, але наявним «лемівським» Львовом. У С. Лема його Львів – це якісь дуже особистісні маршрути містом, в яке він вже ніколи не зможе потрапити. Воно розширюється для нього, спершу – це батьківська квартира, згодом дорога до гімназії і цукерні. Високий Замок для Лема був не місцем, а «винятковим станом душі», «нірваною» і «абсолютним блаженством». Саме там учні 2-ї гімназії проводили час, коли їх відпускали з уроків. Інший «маршрут», який автор «прокладає» для себе, – це подорож літературними творами: то порівнює батьківські кишені з кишнями Гуллівера, то перевілюється в Сауглі, Віннету і капітана Немо. Він не хотів читати Чарльза Діккенса, бо той нагадував йому безнадійну дощову осінь, натомість «губився» у творах Олександра Дюма, далі читав усе, що потрапляло до рук: «Фредра з Маєм, Сенкевича з Верном і Велсом, Словацького з Пітігріллі». Такий «вінегрет» сам автор пов'язував смутком, який він відчував, розуміючи, що «на прочитання всіх його книжок забракне життя» [9, 46]. Себе автор назвав «тираном», який завжди щось ламав. Своєю інфантивністю і любов'ю до солодощів він швидше нагадував капризне дівча. Моторошно на цьому фоні виглядають спогади про заняття з бойової підготовки: «Цікаво, що цілі, для яких був призначений карабін, по суті, для нас (принаймні для мене, але, певно, й до інших) не доходили. Хоча мішенями на полігоні були вже не безневинні спортивні “олімпійки” з чорним колом посередині, а досить виразні блідо-зелені людські силуети з касками на голові й білими плямами облич... Ішлося про те, щоби влучити, а не про те, щоб убити – про вбивство мова не заходила» [9, 143]. У цьому контексті варто згадати концепцію «людини граючої» Йоганн Гейзінги [4]. Дитина через закладену в ній модель пізнання світу під час гри вчиться вбивати.

Обоє авторів взяли до своїх дитячих спогадів у досить зрілому віці. Так, С. Лем написав свій роман «Високий Замок» у сорок п'ять, а Л. Палій свої спогади – аж у вісімдесят. Ступінь участі в описуваних подіях в обох письменників теж відмінний. Відповідно до вимог жанру лемівський роман є автобіографічним, тому автор намагався відтворити насамперед внутрішній розвиток своєї особистості. А, отже, оповідь не тільки сконцентрована на прожитому житті і отриманому досвіді, а стає своєрідним намаганням «скинути тягар віку» і дати голос дитині в собі. Своєрідне накладання дитячих спогадів-фантазій і спроба продемонструвати на письмі, як він писав, всю складність пригадування. Він намагався віднайти себе малого на цих вуличках і зрозуміти, як керувати своєю пам'яттю. У спогадах Л. Палій зображення цих подій – це, передусім, родинний досвід, історична ситуація. Специфіка сприйняття українських реалій у

діаспорі неабияк повпливали на загальну тематику твору. Саме тому спогадам Л. Палій характерне більш насичене історичне забарвлення. У них постійно згадуються відомі громадські діячі, які були знайомими її батьків. Вони відображають тодішню суспільно-політичну ситуацію в місті. В її спогадах превалює «Я-суспільне, а не Я-індивідуальне». У книзі чуттєва лірика дівчинки-поетки переплітається з громадянсько-усвідомленим обов'язком увіковічнити у тексті тодішню ситуацію не тільки її сім'ї, а й цілого народу.

Проте джерелом, на основі якого були створені твори, в обох випадках є дитячі спогади про рідне місто, написані дорослими людьми. Пам'ять стає своєрідним рушієм розповідей авторів, водночас і основною перепоною, бо згадати все з плином часу неможливо. Для обох описати Львів свого дитинства є можливістю «повернутися» не тільки в місто, але і в дитинство з його безтурботністю і безпечністю, де завжди живуть близькі люди, де все знайоме і незмінне.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрусів С. Післямова / С. Андрусів // Палій Л. Дитинство, заметене часом. Спогади / Л. Палій. – К. : Ярославів Вал, 2006. – 92 с.
2. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті / Аляйда Ассман ; пер. з нім. К. Дмитренко, Л. Доронічева, О. Юдін. – К. : Ніка-Центр, 2012. – 440 с. – (Серія «Зміна парадигми»; Вип. 15). – Режим доступу : <http://www.historians.in.ua/index.php/doslidzhennya/268-aliaida-assman-mistsia-pamiati-chastyna-druha>
3. Галич О. А. Українська документалістика на зламі тисячоліть : специфіка, генеза, перспективи: монографія / О. А. Галич. – Луганськ : Знання, 2001. – 246 с.
4. Гейзінга Й. Homo Ludens / Йоганн Гейзінга ; [пер. з англ. О. Мокровольського]. – К. : Основи, 1994.
5. Гінріхс Я. П. Lemberg-Lwów-Львів: Фатальне місто / Я. П. Гінріхс. – К. : Вид-во Жупанського, 2010. – 144 с.
6. Єрьомін А. Станіслав Лем: «Ми у Всесвіті практично самі...» / А. Єрьомін // Високий замок. – № 210. – 2012. (4834). – Режим доступу : <http://archive.wz.lviv.ua/articles/39376>
7. Кристева Ю. Самі собі чужі / Ю. Кристева ; пер. з франц. З. Борисюк. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 262 с.
8. Кристева Ю. Stabat mater (фрагменти) / Ю. Кристева // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. – Львів, 1996.
9. Лем С. Високий Замок / С. Лем. – Львів : Піраміда, 2002. – 164 с.
10. Палій Л. Дитинство, заметене часом. Спогади / Л. Палій. – К. : Ярославів Вал, 2006. – 92 с.
11. Тарнавський О. Літературний Львів, 1939–1944: Спомини / О. Тарнавський ; передм. М. Ільницького. – Львів : Просвіта, 1995. – 136 с.
12. Храплива-Щур Л. Дитинство – іншими очима / Л. Храплива-Щур // Свобода. – № 43. – 23 жовтня. – 2009. – С. 20.
13. Цяпа А. Г. Термінологічна парадигма автобіографічного жанру / А. Г. Цяпа // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. – 2006.
14. Черкашина Т. Автобіографічне й біографічне письмо: спроба диференціації понять / Т. Черкашина // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – № 4. – (191). – 2010. – С. 180–188.
15. Лежен Ф. От автобиографии к рассказу о себе, от университета к ассоциации любителей: история одного гуманитария / Ф. Лежен // Неприкосновенный запас. – № 83. – (3/2012). – Режим доступу : <http://www.nlobooks.ru/node/2276>.

16. *Лежен Ф.* В защиту автобиографии / Ф. Лежен // Иностранная литература. – 2000. – № 4. – С. 110–122.
17. *Хубач В.* Биография и автобиография: проблема источника и изложения / В. Хубач. – М., 1970.
18. *Lejeune P.* Le pacte autobiographique / P. Lejeune. – Paris : Seuil, 1975. – 357 p.
19. *Gusdorf G.* Auto-biographie. Lignes de vie 2 / G. Gusdorf. – Paris: Jacob, 1991.
20. *Gusdorf G.* Conditions and Limits of Autobiography / G. Gusdorf // Autobiography: Essays Theoretical and Critical / Ed. by J. Olney. Princeton, 1980. – P. 28–48.
21. *Olney J.* Autos-Bios-Graphien. The Study of autobiographical Literature / by James Olney. – Princeton [N.J.] : Princeton univ. press, 1978. – 342 p.

Стаття надійшла до друку 13.09.2012

Прийнята до друку 30.01.2013

**CHILDHOOD MEMORIES ABOUT LVIV
(«The Childhood, Swept by Time» by Lida Paliy
and «High Castle» by Stanislaw Lem)**

Olesya VERBYCH

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Theory of Literature and Comparative Literature,
1, Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine,
e-mail: teorija@franko.lviv.ua*

The article deals with comparative studying of the texts by Stanislaw Lem and Lida Paliy at thematic and poetic levels. The authors' strategies for restoring of the own childhood in memoirs genre have been analyzed.

Key words: memoirs, the image of the child, Lviv.

**ДЕТСКИЕ ВОСПОМИНАНИЯ О ЛЬВОВЕ
(Лиды Палий «Детство, замеченное временем»,
Станислав Лэм «Высокий замок»)**

Олеся ВЕРБИЧ

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
кафедра теории литературы и сравнительного литературоведения,
ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина,
e-mail: teorija@franko.lviv.ua*

Предложено компаративное исследование текстов Станислава Лэма и Лиды Палий на тематическом и поэтикальном уровнях. Исследованы авторские стратегии воспроизведения собственного детства в жанре мемуаров.

Ключевые слова: мемуары, образ ребенка, Львов.